

Catherine Millet
Mesés gyerekkor

Fordította
TÓTFALUSI ÁGNES

A fordító a Műfordítók Egyesületének tagja

A fordítás alapjául szolgáló mű:

Une enfance de rêve

Cet ouvrage, publié dans le cadre du Programme d'aide à la publication (P.A.P.) Kosztolányi, à bénéficié du soutien de l'Institut français en Hongrie.

Ez a mű a Magyarországi Francia Intézet támogatásával a Kosztolányi Könyvtámogatási Program (P.A.P.) keretében jelent meg.

**INSTITUT
FRANÇAIS**
BUDAPEST

© Flammarion, Paris, 2014

Hungarian translation © Tótfalusi Ágnes, 2018

Egy kacér, kissé közönséges ízlésű anya engedelmes tanítványa voltam. Simone gondosan és szisztematikusan tartotta karban a külsejét, akárcsak a lakását. Nem volt olyan nap, hogy az esti tisztálkodás és a sminklemosás után ne krémezte volna be az arcát vastagon, amitől alig ismertem rá. Persze nagyon vágytam az elalvás előtti anyai puszira, de soha nem tudtam igazán hozzászokni a félhomályban felém lebegő kísértethez, aki fölém hajolt. Egyébként ezen a kísértet-arcon figyeltem fel először egy jellegzetes szájtartásra: a zárt ajkú mosolyra, mintha Simone be akarta volna szippantani a szája szögletét – ez a mosoly jóval később, egyszer és mindenkorra Simone állandó arckifejezésévé merevedett. Néha, miközben ajkamat a krémtől síkos arcra tapasztottam, nagyon jól láttam, hogy Simone tekintete elkószál a fejem fölött. De legalább addig is érezhettem a krém finom mandulaillatát.

Amikor Simone-nak szüksége volt valamire, „ami jól illik az új kosztümhöz”, vagy fel akart dobni egy kabátot, „ami kibír még egy telet”, nekiállt kesztyűket,

táskákat és cipőket vásárolni, ha nyár volt, muszlin-sálakat, télen gyapjúsapkákat és -sálakat (kalapot már csak ünnepi alkalmakkor viselt, de ilyen már nem sok akadt), mindet ugyanabban a színárnyalatban. Nem tartott a színektől. Imádtam kinyitogatni a dobozait, ahol ezeket a gyűjteményeket elrendezte, mert a készletek olyan sok árnyalatban pompáztak, mint egy falfesték-mintakollekció, a mentazöldtől a fenyőzöldig, a buzérvöröstől a borvörösig. Simone nagyon érzékeny volt az árnyalatokra: ha megvoltak a kiegészítők nyersselyemszínben, de piszkosszürkére vágyott, megvette az egész hóbelevancot. Ám az ember könnyen megbocsáthatta neki ezt a pazarlást. Azoknak a nőknek a nemzedékéhez tartozott, akik huszonöt évesen harisnya helyett diópáccal színezték meg a lábukat, tehát negyvenévesen ki akartak használni mindent, amit az egymással összefonódott vegyészet, ipar és kereskedelem fedezett fel a számukra: a nejlonharisnyát, a műbőr retikült és a mindenféle színekben kapható műanyag nyakláncokat és klipszeket, amelyeket Simone a Prisunic áruházban szerzett be magának. Én mintegy az ő meghosszabbításaként kezdtem odafigyelni a divatra, miatta és vele ébredtem rá azokra az erős ingerekre, amelyek egy nő agyát érhetik, amikor a kirakatban megpillant valami csábító portékát. Egy szünidei délutánon mindketten megtorpantunk egy luxusüzlet kirakata előtt: csodálatos csíkos szoknyát pillantottunk meg, mellette ott volt a hozzá tartozó parányi felsőrész, valamint az árcédula, rajta egy nagyon is méltányos ár. Simone megcsodálta az együttest, de habozott a bolt elit jellege miatt, ám rám erősebben hatott a kísértés, és rávettem, hogy menjünk be. Néhány pillanatra azt hittük,

valamilyen kivételes szerencsének köszönhetően Simone felpróbálhatja ezt az elegáns holmit egy olyan butikban, ahová különben be sem merte volna tenni a lábát. Aztán egy nyájas eladónő lépett oda hozzánk, aki a kedvessége ellenére olyan fesztelen volt, amilyenek azelőtt még soha nem láttam eladónót. Biztos, ami biztos, Simone előbb még rákérdezett az árra, mire az eladónő meglepett kiáltást hallatott, majd közölte: az ár, amit láttunk, csak a kis felsőrészre vonatkozik. Simone, annak az embernek a sértődött arc kifejezésével, aki leplezni akarja megbántottságát, az eladónőre rá se nézve azt dünnyögte, hogy az bizony nagyon drága, majd kimentünk az üzletből. Én a helyében nem lettem volna ilyen fegyelmezett. Érzésem szerint az eladónő hitványul viselkedett, de anyámnak sem dőltem be, aki igyekezett jó képet vágni az esethez, és az utcán azt fejtegette, hogy ezek a kereskedők igazán túlzásba esnek az áraikkal. Az én szememben az árak csak árak voltak, mi estünk túlzásba, amikor bementünk abba az üzletbe.

Ennek a hol komoly, hol sekélyes anyának több munkahelye is volt egymás után, ahol gépirónóként dolgozott, majd feljebb lépett, és titkárnő lett belőle. Olyan munkahelyeket választott, amelyek közel voltak a Saint-Lazare pályaudvarhoz; dolgozott a Monceau Park mellett, a Courcelles körúton, a Villiers sugárúton, majd a Saint-Augustin tér és a Madeleine környékén. Az a sok előkelő név, amely állandóan felbukkant a beszédében, valamiképpen Bois-Colombes választékos, tehetős horizontját rajzolta ki a szemem előtt, így később, amikor Proustnál rábukkantam néhány névre ezek körül, rögtön családi viszonyba kerültem az íróval és a szereplőivel, mintha magam is

ezekben a szép negyedekben nőttem volna fel, vagy legalábbis hozzájuk közel – és lehet, hogy éppen e szomszédság miatt szerettem meg rögtön Proustot annyira... Simone sokat mesélt az Hausmann körütről is, mert az ebédidőt kihasználva gyakran indult beszerzőkörútra a nagyáruházakban. Szombatonként néha Philippe-et és engem is magával vitt, mert, ahogy gyakran hallottuk tőle, a gyermekei nem láttak szükséget semmiben; ami egyébként igaz is volt. Ezeknek a kiruccanásoknak megvolt a maguk rituáléja: a Le Havre passzázson keresztül indultunk vissza a Saint-Lazare pályaudvarra, majd lecövekelünk a villanyvonatok boltjának kirakata előtt. Simone átragasztotta lányára a nagy áruházakban való flangálás szenvedélyét, amelynek nem annyira a vásárlás a célja, inkább a csodák birodalmában való séta élvezete, a minden kötelezettségtől és kötöttségtől mentes andalgása a kedves emberek között, akik csak azért vannak ott, hogy olyan kellemetességeket kínáljanak, amikről könnyedén lemondunk, egy mosollyal utasítva el az ajánlatukat, ki sem zökkenve a séta ritmusából. Volt egy nő, akiről soha nem sikerült kiderítenem, milyen rokoni viszonyban van anyámmal és nagyanyámmal, aki, bár vénlány volt, soha nem vesztette el természetes jókedvét, és anyámék nagyon szívesen hívták meg vendégségbe – őt nagy becsben tartottuk, mert, bár eredetileg eladónő volt, végül a Bon Marché áruház részlegvezetői posztjáig jutott.

Comtesse de Ségur *Mintakislányok* című regényében volt egy fejezet, amit újból és újból, rengetegszer elolvastam: ebben a kis Marguerite új babát kap ajándékba, teljes stafírunggal. Ali Baba kincses barlangja tárult fel előttem, kezdő divatbolond előtt! Volt

ebben a ruhatárban: „egy kerek szalmakalap, fehér tollal, fekete bársonyszegéllyel; egy csuklyás esőköpeny, bazsarózsamintás, kék tafotából; egy elefántcsont nyelű, zöld napernyő; hat pár kesztyű; négy magas szárú fűzős cipő; két selyemsál; egy hermelinkarmantyú és egy hermelinszegélyes köpeny. A második fiókban: hat nappali alsóing; hat hálóing; hat hosszú szárú női bugyi; hat slingelt, csipkével szegett alsószoknya”; és így tovább, hosszú oldalakon át: „A harmadik fiókban volt az összes ruha, valamint a kabátok és a rövid kabátkák, éspedig: egy merinói gyapjúból készült ruha; egy rózsaszín puplinruha; egy fekete taftruha; egy kék szövetruha; egy fehér muszlinruha; egy gyapotszövet ruha; egy fekete bársonyruha; egy lila taft házi ruha; egy szürke vászon úti köpeny; egy fekete bársony úti köpeny...”

Borzasztóan élveztem ezt a hosszadalmas felsorolást, úgy idézgettem magamban, mint egy költeményt. Teljesen magukkal ragadtak a szavak, pedig némelyikről nem is tudtam pontosan, mit jelent, és szilárdan eltökéltem, hogy e felsorolás alapján állítom össze a saját babáim ruhatárát. Ez volt az első olyan lista, ami strukturálta az életemet. Rengeteg babám volt, és nagyon szerettem őket szép sorban leültetni egymás mellé, és csak nézegetni. Volt négy babám, amiket a *Divat és Kézimunka* című magazintól rendelünk: a sötétbarna, a hamvasszőke, a gesztenyebarna meg az aranyszőke. A rövidáruboltok iránti szenvedélyem azon a napon született, amikor anyám és nagyanyám kíséretében, akik komolyan vették a feladatukat, hiszen itt beavatásról volt szó, elmentem a *Divat és Kézimunka* magazin mintaboltjába, szabásmintákat vásárolni a babáim leendő ruhatára számára. Az

a bolt még mindig áll, egészen pontosan a Pépinière utcában, a Saint-Augustin tér és a Saint-Lazare pályaudvar között.

Magvető Könyvkiadó és Kereskedelmi Kft.
www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Nyomta és kötötte az Alföldi Nyomda Zrt., 2018-ban
Felelős vezető György Géza vezérigazgató

Kontrollszerkesztő Darvasi Ferenc
Felelős szerkesztő Rostás Eni
Kézirat-előkészítő Hradeczky Moni
Korrekter Tomka Eszter
Műszaki vezető Takács Klári
A borítót Hidvégi Anna,
a kötetet Pintér József tervezte
Kiadványszám 8828
Plantin betűtípusból szedve
ISBN 978 963 14 3659 4